

Tydliggörande pedagogik

Visuellt stöd

Tydliggörande pedagogik är en modell/ett förhållningssätt som grundar sig på forskning om Autism. Upphovsman är Eric Schopler som på 60-talet la grunden för förhållningssättet. I dag används begreppet tydliggörande pedagogik ofta synonymt med att ge visuellt stöd, ett arbetssätt där man synliggör och konkretiserar information, instruktioner och kommunikation. Genom att använda visualiseringar i lärmiljön, kommunikationen, undervisningen och i skolans olika aktiviteter underlättar vi för eleverna att kommunicera, uppmärksamma, komma ihåg, tolka, bearbeta och förstå. Visualiseringar kan utgöras av olika typer av visuella stöd som till exempel symboler, bilder, tidsstöd, tidslinjer, kommunikationsverktyg, uppmärkning och färger.

I skolan används till stor del verbal information och kommunikation vilket ger en hög belastning på förmågan att uppfatta, sortera, minnas, förstå och tolka det som sägs. Verbal information och kommunikation förutsätter också en god

föreställningsförmåga. För många elever är det lätt att uppfatta strukturer, göra sig inre bilder av det som sägs, generalisera utifrån tidigare erfarenheter men för en del elever är detta svårare. De behöver då se vad som ska göras eller vad som förväntas. Den information och de instruktioner som skapar tydlighet för de flesta elever räcker inte riktigt till för alla elever. Syftet är att göra händelser, handlingar och situationer begripliga och därmed hanterbara.

Målet med tydliggörande pedagogik är att skapa förutsättningar för eleven att bli delaktig och så självständig som möjligt i olika situationer och aktiviteter.

Varför använda visuellt stöd?

- stannar kvar till skillnad från tal som är flyktigt och försvinner så fort det sagts.
- kan ge tid för att tolka språk.
- kan hjälpa till att förbereda inför förändringar och övergångar.
- kan hjälpa personer att se vad det är du menar.
- hjälper alla elever
- kan hjälpa till att öka eleverna självständighet
- är flyttbart mellan olika platser och personer
- innehåller inte affekter
- är inte dömande
- kan hjälpa till att sänka stress och oro
- kan avlasta minnet

Inspiration från Kristin Wiens genom [Pedagog Malmö](#)

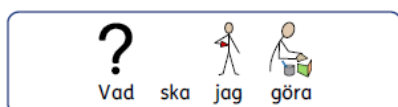
Föreställningsförmåga = Se med tanken

Bristande föreställningsförmåga = Behov av att se vad som förväntas

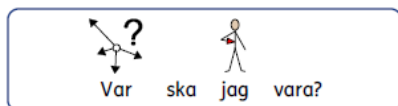

Bild inspirerad av Kent Hedenvåg

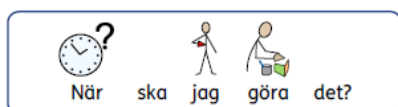
Tydliggörande frågor

Vad är det som ska göras? Vad förväntas av mig?

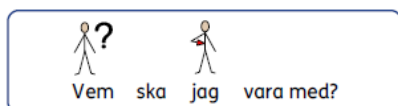
Var ska uppgiften/aktiviteten göras?

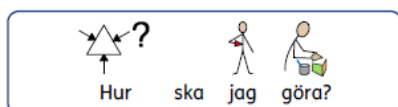
När ska det/den göras?

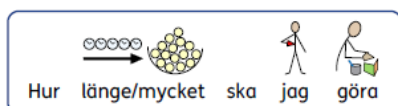
Vad går den ut på? Motivation?

Ensam? Med vem/vilka?

På vilket sätt? Vad behöver jag ha?

När tar det slut Tid? Hur länge? Hur mycket?

Vad ska ske när det är klart?

Genom utveckling och mognad hittar de flesta elever strategier för att få svar på de tydliggörande frågorna. För en del elever måste miljön tillgängliggöra svaren på dessa frågor. Det kan göras på många olika sätt utifrån elevens behov och utifrån vad det är som måste tydliggöras till exempel genom scheman, sociala manus, stöd för kommunikation, färgkodning, möblering och konkreta instruktioner.

Reflektera över den ledning och stimulans som erbjuds på skolan och fritidshemmet. Har skolan visuella strukturer som ger eleverna svar på de tydliggörande frågorna?

Läs mer:

Bo Hejlskov Elvén & Anna Sjölund *Hantera Utvärdera Förändra*, Natur & Kultur, 2018

Anna Sjölund et al. *Autism och ADHD i skolan – handbok i tydliggörande pedagogik*, Natur & Kultur, 2017

Kent Hedenvåg *När mallen inte stämmer*, Autism- och Aspergerförbundet, 2016

Ulrika Aspflo *För alla i skolan - en bok om inkluderande och utvecklande undervisning*, Aspflo & Klamas förlag AB, 2015